ДОКЛАД ЗА ИЗВЪРШЕНА РАБОТА
по дейност С9. Възстановяване на лалугера
проект LIFE14 NAT/BG/649

Дейността е реализирана по утвърдена методика, разработена в рамките на проект LIFE06 NAT/H/000096 и проект LIFE09 NAT/HU/000384, прилагана в Унгария и Словакия.

Дейността се реализира в района на местност Българка, на територията на ПП „Сините камъни“.

Съгласно описанието на дейността в проектопредложението, методологията включва следните стъпки:

- избор на донорски колонии – колонии в равнинните околности на град Сливен, с риск за съществуването им (площи, предвидени за разораване, голф-игрища и др.).

- улавяне на 280 животни за всяка от териториите за пускане;

- транспорт до местата за пускане, пренасяне в специални транспортни кутии;

- пускане в четири етапа за всеки от сайтовете: 50 животни е предвидено да бъдат пуснати в периода април – юни 2016г. Тези животни ще разработят система от подземни тунели. Основната група от 150 животни е предвидено да бъде пусната между април и юни 2017. Група от 80 инидвида е предвидена бъде освободена през 2018г. и последна група от 30 животни ще бъде освободена през 2019, с цел да се подсилят новосъздадените колонии. Половото съотношение на пуснатите животни ще бъде 2 женски на всеки мъжки индивиди, като целта ще е да се пускат предимно възрастни женски.

Предвидено е да се приложат паралелни дейности, за да се подпомогне успешното адаптиране на животните. Ще бъдат изкопани дупки (3 дупки за всеки лалугер, с диаметър 7 см и дълбочина 50 сантиметра) и ще бъдат запушени с трева, след пускането на животните. Укрития ще бъдат подсигурени (купчини от храсти и клони), а също така и 24-часова охрана за първите три дни от адаптацията (през нощта ще бъде пален огън за разпръскване на нощните хищници). Общо 1000 kg зърно, ще бъде

предоставено за година.

Описание на извършената дейност:

В началния период на дейността бяха изработени стандартни полеви бланки за картиране на донорски колонии, както и бланки за улов.

В началото на дейюността бяха направени обходи на подходящи местообитания на лалугера в околностите на град Сливен. Обиколките обхванаха територия в периметър 30 километра около града и обхващаха землищата на села Злати войвода, Сотиря, Крушаре, Самуилово, Тополчане, Камен, Гергевец и кв. Речица.

От предварително набелязаните колонии, като най-подходящи за улов на индивиди бяха идентифицирани колониите при голф игрище в град Сливен и колония при село Гергевец.

Местата бяха подбрани заради високата численост на индивидите, обитаващи колониите, както и поради тяхната застрашеност.

Определянето на състоянието на изходните колониите стана по „линейния, трансектен метод на проучване“. За целта, по време на трансектите бяха отчитани активните дупки на лалугери. След екстраполация на данните върху цялата площ на колониите бе определено тяхното състояние и бе определен броя на животните, които могат да бъдат уловени, без да се причинят негативни въздействия върху състоянието на колонията.

4. Улов на индивиди

Уловът бе осъществен в края на юли и началото на август 2016. По време на дейността през отчетния период бяха уловени и транспортирани 31 индивида.

Отчетен период	**Брой уловени лалугери**	**Изходни колонии**
Дейности преди това?		Общо индивиди - 14
8.7.2016	5 мъжки, възрастни 3 мъжки, млади 6 женски, възрастни	
12.07.2016	4 мъжки, възрастни 2 мъжки възрастни 3 женски, възрастни 1 женски, млад	Общо индивиди - 10
21.07.2016	2 мъжки, възрастни 1 мъжки възрастен 4 женски възрастни 1 женски възрастен	Общо индивиди - 8
ОБЩО		**32**

През целия процес на работата и съобразно методиката по проекта, за улавянето на животните бяха използвани два основни типа капани: капани с примамка (ябълка); живоловни капани „донски тип“, които се поставят директно в дупките на лалугера и при излизане той влиза в тях, без възможност да се върне обратно. Основно бяха използвани капаните „донски тип“.

След улавянето на всяко животно в специално изготвени формуляри бяха снемани соматометрични показатели – размери, пол, възраст, бяха отбелязвани метеорологичните условия и др.

След това лалугерите бяха поставяни в транспортни кутии като своевременно бяха премествани до мястото за освобождаване, за да се сведе до минимум въздействието на стреса.

Подготовка на района за реколонизация

Теренът предвиден за реколонизация на лалугерите беше почистен от храстова и висока тревна растителност

Освобождаване на индивидите в местността Българка

При подготовката на местата за освобождаване бяха направени изкуствени дупки с помощта на моторен свредел.

Те осигуриха първоначално убежище на лалугерите, като по този начин намалиха нивото на стреса. По този начин при пускане на лалугерите, те имат първоначално убежище, което създава в тях чувство на сигурност.

След известен период лалугерите доразвиват тези дупки и ги адаптират към своите изисквания, като ги превръщат в истински убежища.

След изваждане от транспортните кутии/цилиндри, бяха измервани размерите на лалугерите и тяхното тегло.

След освобождаването на лалугерите в укритието, дупката беше запушвана със стиска трева.

По този начин бе предотвратено бързото излизане на лалугера и го кара да „припознае“ дупката като сигурно убежище.

Мерки за успешно адаптиране на пуснатите лалугера

Първият месец след освобождаването е най-критичния за успешната адаптация на лалугерите от гледна точка уязвимостта им от наземни хищници и хищни птици. По тази причина през този период бе осигурено човешко присъствие в района на освобождаването. Присъствието на хората принуждаваше лалугерите да побягват в подготвените дупки и така постепенно да ги възприемат като сигурно място за укритие.

През този период нощно време в района се палеше огън и се възпроизвеждаше шум и светлина, което не допускаше струпването на наземни хищници.

Паралелно с това бе осигурявана постоянна храна за хищните птици. През период на осъществяване на дейностите, на площадката за подхранване бяха реализирани редовни подхранвания.

В допълнение към мерките за адаптиране се извършваше и редовно подхранване с житно. За целта в района на освобождаване на лалугерите бяха разпръснати общо100 кг зърно през месеците април, юли и септември.

В процеса на адаптация важен елемент бе и присъствието на стадото домашни животни, което създаваше допълнителна сигурност и спокойствие на лалугерите.

Мониторинг

През първия полеви сезон от проекта, изследването на процеса на адаптация на освободените животни се осъществяваше с помощта на зрителни тръби и бинокли. Наблюдения на терен се осъществяваха ежеседмично и по няколко пъти на седмица, като бяха проверявани активността и наличието на лалугери, състоянието на колонията и местообитанието. На практика присъствието за мониторинг допринасяше и за прогонването на наземни и летящи хищници, които могат да застрашат колонията.

Ефект от дейностите върху хищните птици

Наличието на лалугеровата колония е важна предпоставка за опазването на хищните птици, обитаващи парка. Двойката скали орли е наблюдавана редовно да се храни в района на дейностите /като в периода на пускане на лалугерите, с цел избягване на атакитевърху тях е подсилено подхранването на площадката/. В района на колонията е наблюдаван също така египетски лешояд и млади царски орли, за чието задържане в района се предполага, че допринася наличието на колонията. Царски орли са

наблюдавани на 9.8.2016г. – един млад индивид, 21.03.2016 – 2 млади индивида. В размножителния период редовно е наблюдавана и двойка H.pennatus.

Изготвил доклада: Илиян Стоев, 2016г.